

Buurtprofiel St. Willibrordus

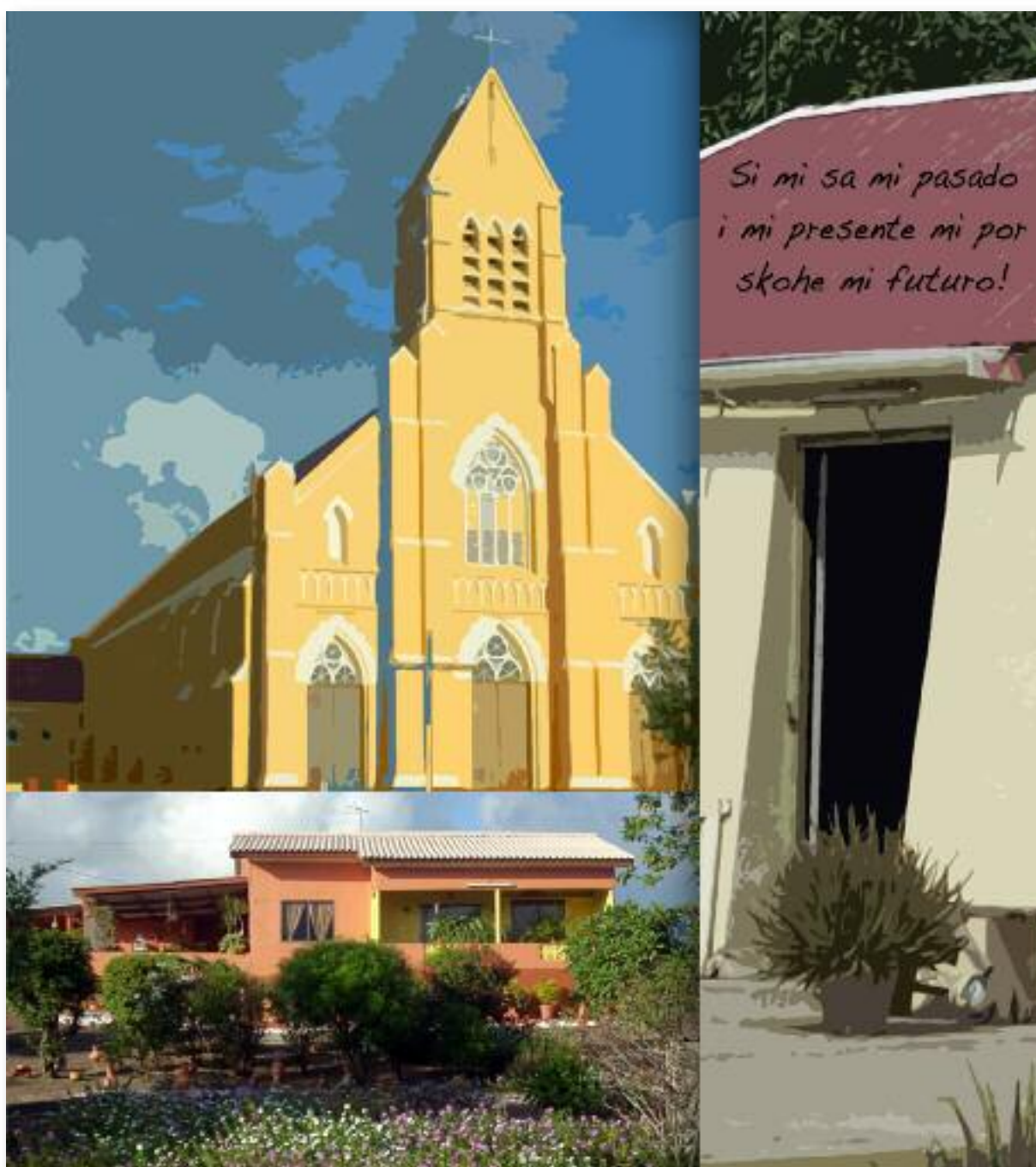
Een beeld van de zone St. Willibrordus te Curaçao

Buurtprofiel Sint Willibrordus

Zone 11
Anno 2011

Een beeld van de zone St. Willibrordus te Curaçao

MINISTERIE VAN
**SOCIALE ONTWIKKELING, ARBEID
EN WELZIJN**

Voorwoord:

Het buurtprofiel St. Willibrordus heeft als doel inzicht te bieden in het ontstaan van de wijken in de zone St. Willibrordus, de huidige situatie en de relevante ontwikkelingen in St. Willibrordus. Met de realisatie van dit buurtprofiel wil het Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid & Welzijn zijn bijdrage leveren aan een geïntegreerde wijkaanpak voor Curaçao. Dit door kennis over de wijken te genereren en te ontsluiten en deze op een zodanige manier te presenteren dat de betrokkenen in de wijk en overige belanghebbenden de reële behoefte van de wijk kunnen vaststellen en gerichte acties ondernomen kunnen worden.

De buurtprofielen hebben als ondertitel meegekregen:

Si mi sa mi pasado i mi presente mi por skohe mi futuro!

Door het verleden te kennen en het heden in kaart te brengen kunnen we onze toekomst gericht bepalen.

Wij hopen dat een ieder die geïnteresseerd is in deze zone baat zal hebben bij dit buurtprofiel.

Inhoudsopgave:

Inleiding

- 1. Geografische positionering**
- 2. Historische ontwikkeling**
- 3. Demografische kenmerken**
  - 3.1. Aantal inwoners
  - 3.2. Leeftijdsopbouw
  - 3.3. Man-vrouw verdeling
  - 3.4. Land van oorsprong bewoners
  - 3.5. Religie
- 4. Sociaal economische kenmerken**
  - 4.1. Samenstelling huishoudens
  - 4.2. Inkomensverdeling
  - 4.3. Opleidingsniveau
  - 4.4. Arbeidsparticipatie
  - 4.5. Tienermoederschap
- 5. Sociale participatie**
  - 5.1. Onderwijs
  - 5.2. Sport
  - 5.3. Vrije tijdsbesteding
  - 5.4. Uitgaansleven
  - 5.5. Vrijwilligerswerk
- 6. Leefbaarheid**
  - 6.1. Leefklimaat
  - 6.2. Sociaal kapitaal
  - 6.3. Huisvesting
  - 6.4. Infrastructuur
  - 6.5. Transport
  - 6.6. Veiligheid
  - 6.7. Gezondheid
- 7. Sociale kaart**
  - 7.1. Voorzieningen
  - 7.2. Faciliteiten

-
- 8. Wijkontwikkeling**
- 8.1.** Stand van zaken
  - 8.2.** Wensen en Behoeften
  - 8.3.** Profiel Zone St. Willibrordus

Bijlagen:

Topografische kaart 1962

Extra, 22 oktober 2011

Inleiding:

Het buurtprofiel is een initiatief van het voormalig Sociaal Kennis Centrum. Het project is gestart als een kwalitatief deelonderzoek van de buurtmonitor.

Al tijdens de informatiebijeenkomsten met de wijkvertegenwoordigers is de noodzaak gebleken om een totaalbeeld van de wijk vast te leggen in een wijk- c.q. buurtprofiel. In een dergelijk buurtprofiel worden de objectieve en kwantitatieve en kwalitatieve data naast elkaar gezet en met elkaar in verbinding gebracht. Het gaat er dan vooral om te kijken naar bepaalde opvallende ontwikkelingen in de wijken en de verklaring die daarvoor gegeven wordt door de mensen zelf.

Het buurtprofiel biedt ook andere voordelen; namelijk een optimaal inzicht in de wijkstructuur draagt onzer inziens ook bij tot gerichte actie en uiteindelijk tot een daling van de armoede in de wijken. Het gaat om de werkelijke behoefte van de wijk vast te stellen. Het project beoogt dan ook om samen met de wijk op basis van een brede bevraging in de wijk de behoeften en problemen in kaart te brengen en gezamenlijk mogelijke oplossingen te formuleren. Hier kunnen dan naast de sterke en zwakke punten duidelijke doelstellingen uit voort komen die dienen als leidraad voor de wijkgerichte integrale aanpak.

De zone St. Willibrordus krijgt ook de nodige aandacht, zoals overigens alle zones in Curaçao, in het armoedeonderzoek.

Zoals ook geldt voor de overige buurtanalyses die door ondergetekende uitgevoerd moeten worden dienen enige 'tekortkomingen' zoveel mogelijk opgevangen te worden. Deze tekortkomingen hebben o.m. betrekking op het feit dat de bestaande censusgegevens nu al 10 jaren oud zijn en in feite niet meer actueel. Naar de aard van de opdracht is het niet mogelijk om een uitgebreide buurtonderzoek met een groot aantal respondenten gedaan uit te verrichten, aangezien dit meer tijd en inzet van mankracht vereist.

Om alsnog te komen tot een zinvol buurtprofiel van St. Willibrordus in 2011, is de volgende werkwijze gevolgd:

- 1- Een desk- research, waarbij alle relevante literatuur voor de desbetreffende zones welke wij mochten ontvangen van de opdrachtgevers, bestudeerd² is, evenals de resultaten van de uitgevoerde buurtanalyses van Kanga/Dein en Seru Fortuna. Verder is aanvullend literatuur gezocht en bestudeerd.
- 2- Kaartanalyse, uitgaande van de Werbata kaarten en de daaropvolgende topografische kaarten (DROV)²
- 3- Informatie verkregen bij de afdeling Ruimtelijke Ordening en Planning van het Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning
- 4- Aan de hand van een vragenlijst, is gesproken met:
  - a. Mw. Gera Rodriguez van Plataforma Banda Bou
  - b. Een delegatie van het bestuur van het buurtcentrum San Willibrordus, te weten Mw. Rita Maria, voorzitter en
    - i. Mw. Jealaine Alexander-Wawoe, penningmeester Mw. Maria en mw. Wawoe

---

¹Armoede onderzoeken van Reda Social; CBS en Buurtmonitoronderzoeken van SKC 2007

²Topkaarten 1962, 1982 en 1993

-
- zijn beiden van Willibrordus en hebben o.m. de Dia di San Willibrordus 2011 georganiseerd
- c. Dhr. Boy Castablanc, één van de oprichters van het buurtcentrum en kenner van de lokale geschiedenis en cultuur
  - d. Dhr. Edmundo C. Aniceto inwoner van Willibrordus
  - e. Twee bewoners die sinds enige tijd woonachtig zijn op resp. San Sebastian en aan de Kaminda San Willibrordus.
  - f. Verder is de desbetreffende zone verkend door middel van observatie (sociaal geografisch).

Alle bovenvermelde personen hebben onvoorwaardelijk meegewerkt met de interviews en hebben naar informatie gezocht.

Er is mede gebruik gemaakt van de kennis van deze zone en ook van de bekendheid met sociaal geografische methoden van onderzoek.

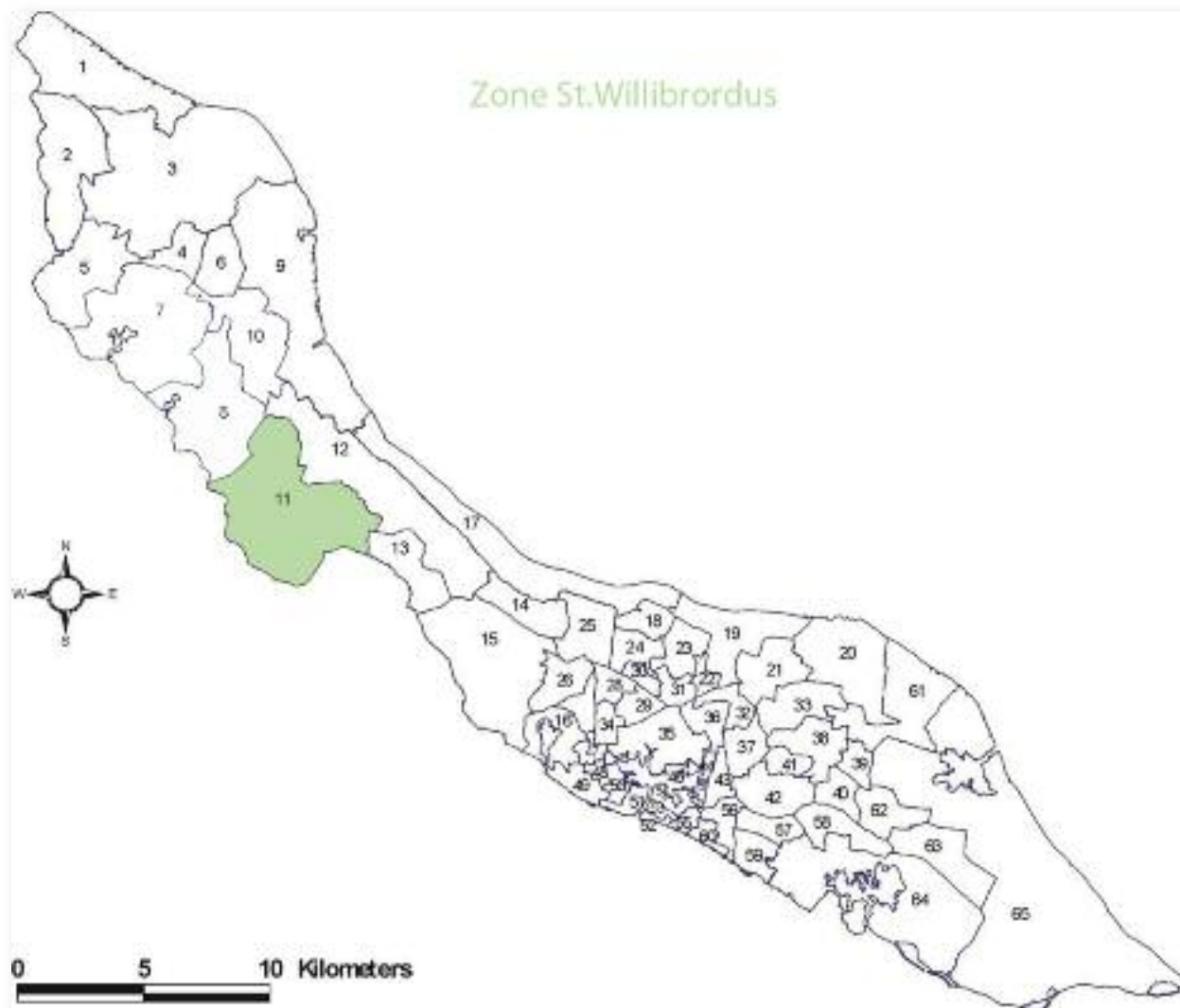
Belangrijk is echter ook om de gegevens van de census 2011 hierbij te betrekken. Dit impliceert dat er aanvullend onderzoek gedaan moet worden na de publicatie van de gegevens van de Census 2011.

1. Geografische positionering van de zone St. Willibrordus

Buurt: : St. Willibrordus

Zonegebied: 11

Code: 3501

Deze zone wordt gevormd door het kerngebied van het dorp St. Willibrordus en de voormalige plantages Rif St. Marie, San Sebastian, Hermanus en Porto Marie. De terreinen van de genoemde plantages zijn privé eigendom. De terreinen waaruit de kern van het dorp bestaat worden gevormd door de grond in eigendom van de katholieke Kerk, vroeger het Vicariaat, en de overgebleven domeingronden van Buitenbosch of Mondi Afó. Het wordt in het oosten begrensd door de zone Meiberg, in het zuiden door de Caribische Zee, in het westen door de zone Pannekoek, en in het noorden door de zone Tera Korá. De zone St. Willibrordus heeft een oppervlakte van 2352 ha³ en behoort tot de Regio West. De Weg naar St. Willibrordus vormt onderdeel van het wegennetwerk in deze zone.

³Volgens opgave van DROV; in Geocode atlas:2451 ha

---

2. Historie van het dorp St. Willibrordus en de wijken binnen de zone St. Willibrordus

Wij geven hier de geschiedenis van het dorp St. Willibrordus (Willibrordu of San Willibrordu) en de gelijknamige zone weer. Hierbij wordt een zinvolle beperking betracht; d.w.z. dat gekeken is naar die historische feiten die bijgedragen hebben tot een beter begrip van de ontwikkeling van het dorp en de wijken binnen de gelijknamige zone tot en met heden. Aangezien in deze zone geen aparte wijken worden onderscheiden (zie overzicht zones en wijken) zullen wij de oude plantagenamen aanhouden, behalve daar waar een nieuwe en aparte ontwikkeling heeft plaatsgevonden, en natuurlijk ook de naam van het dorp zelf.

2.1. De plantages rond de Baai van Sint Marie

De geschiedenis van St. Willibrordus kan niet begrepen worden zonder het in een wijder verband te plaatsen. Dit ‘verband’ komt ook overeen met wat nu de zone St. Willibrordus omvat.

Rond de grote binnenbaai van St. Marie lagen vanaf de eerste periode van de Nederlandse kolonisatie de plantages Rif Sint Marie, Oud Sint Marie (later Hermanus), Jan Kok, San Sebastian en Porto Marie. Ook de plantage Siberie had een duidelijke relatie met de binnenbaai, aangezien Siberie ook zoutpannen had in het binnenwater⁴. Al deze plantages hebben een verleden van slavernij en slavenopstand gekend⁵.

Flamingo's in de zoutpannen

---

⁴San Sebastian bezat geen zoutpannen

⁵Zie Zoutrif van Miriam Sluis, *Slavery and Resistance in Curacao* van Charles do Rego en Lionel Janga en Hartog: Curaçao I en II.

Ingeklemd tussen genoemde plantages en met een uitloper naar de Daaibooibaai lag een stuk domeingrond genaamd Buitenbosch ofwel 'Mondi Afó'. Op Buitenbosch heeft Mgr. Nieuwindt van het gouvernement een stuk grond gekregen om een kerk te kunnen bouwen en deze grond is later uitgebreid met nog meer stukken. Buitenbosch was in feite een stuk 'savanne' waar de plantage-eigenaren hun vee lieten grazen, maar waar ook vrije mensen een onderkomen zochten. Met de bouw van de kerk in 1849 (de huidige kerk is wat later gebouwd) ontstond uit de eerste strohutten (kasnan di yerba) eromheen langzamerhand een dorp, vandaar de naam kerkdorp⁶. In die tijd woonden de meeste mensen nog in de slavendorpjes op de plantages. Nieuwindt had Mondi Afó gekozen omdat in deze streek een paar duizend slaven en vrije mensen verspreid over de zeven plantages (incl. Kas Abou en Siberie) woonden en op de savanne zelf. Het terrein was dus strategisch gelegen uit het oogpunt van de kerkleider.

2.2. Het dorp Sint Willibrordus

Op de kaart van Werbata is de situatie in het begin van de 20ste eeuw, goed te zien. Toen was er al sprake van een dorpje met ongeveer 80 hutten en verdeeld over de gronden van de Kerk, Mondi Afó, Vivir en Winkelaar.

In de omringende plantages was het aantal hutten afgenomen sinds de afschaffing van de slavernij.

Situatie rond 1908-1909⁷ (excl. de landhuizen)

Plantage	Aantal hutten
Jan Kok	20
Hermanus	20
Rif St. Marie	40
Porto Marie	50
San Sebastian	15

Dit gaf niet alleen de relatieve betekenis van de plantages toentertijd aan, maar ook dat reeds velen de plantageterreinen verlaten hadden en waarvan een groot deel zich had gevestigd in het dorp. Een 40-tal jaren later is de situatie verder gewijzigd: door de komst van de olie-industrie en een verruiming van de werkgelegenheid konden velen zich uiteindelijk bevrijden van de nog altijd feodaal aandoende verhoudingen op de plantages. Op de onderscheiden plantages Sint Marie, Hermanus en San Sebastian waren er in 1960⁸ zeer weinig (minder dan 5) hutten te vinden. Op Porto Marie waren er iets meer hutten/woningen (ong. 10-15), terwijl Jan Kok toen al opengelegd en verkaveld was.

De slecht beheerde plantages in de eerste helft van de 20ste eeuw boden niet veel mogelijkheden aan de bewoners om een extra inkomen te vergaren terwijl de zoutwinning in de eerste twee decennia systematisch afnam en daarna geheel verlaten werd.

De armoedige omstandigheden bleven voortbestaan, aangezien de grond in dit gebied, zijnde verweerde kleischalie, niet erg productief was.

Het totale terrein van het dorp is ook beperkt: het grootste deel van de zone is privé

⁶Ronald Gill: Een eeuw Architectuur op Curacao.

⁷Dit is een schatting aan de hand van de kaartgegevens en gelet op kleine magazina's bij de meeste huizen.

⁹Volgens de topografische kaart van 1962 van Dienst kadaster met opnamen in 1960.

---

eigendom gebleven en vanaf de jaren tachtig van de 20ste eeuw door project ontwikkelaars verkocht of ontwikkeld volgens het resortmodel. Een groot deel van het gebied bestaat overigens uit een zoutvlakte, Saliña Abou, direct achter de Daaibooibaai en die in de regentijd vaak onder water staat. De dorpsbewoners bleven afhankelijk van de grote plantages voor putwater en voor een additioneel inkomen door arbeid te verrichten voor de shons. Velen waren daarnaast ook afhankelijk van wat de pastoor kon bieden aan drinkwater en voedsel. Hiervoor had de kerk een groot regenbak laten bouwen en hielden de pastoors geiten om de meest armen van voedsel te voorzien.

Het dorp heeft in feite een strategische positie aangezien Willibrordus wordt doorsneden door de weg komende van Kleine Berg via Daniel naar Hermanus, Jan Kok, Rif en Porto Marie. Daarnaast ligt het kruispunt met de weg naar San Sebastian, Siberie en Pannekoek. Ook de oude afslag naar landhuis Rif Sint Marie vinden wij bij het dorp; sinds de nieuwe ontwikkelingen bij Rif wordt de weg naar Daaibooi gebruikt als verbindingsweg.

Van de nieuwe sociale en politieke ontwikkelingen op Curaçao na de Tweede Wereldoorlog, heeft het dorp Willibrordus niet veel mee kunnen profiteren en is een vergeten plek gebleven. Het is een armoedige en geïsoleerde buurt gebleven. Recentelijk hebben flamingo's de binnenbaai als foerageergebied ontdekt en vormen ze een toeristische attractie. Hetzelfde geldt voor de zoutpannen met hun historische betekenis. De zoutpannen zijn beschermd. De vroeger bijna onbegaanbare weg naar Daaibooi is in de jaren 80 mooi geasfalteerd en deze baai is een aantrekkelijk centrum geworden, met strandfaciliteiten (palapa's, toiletten⁹, opgespoten zand) en eetgelegenheid voor bad- en duikgasten. Het is het enige vrij toegankelijke strand van deze zone. Door het vele en vooral zware verkeer is het gedeelte van de weg naar Daaibooi tot de afslag naar Coral Estate/Habitat in een zeer slechte staat.

De Daaibooi baai.

---

⁹Echter de toiletten zijn beperkt open.

Daarnaast zijn de plantages Porto Marie, San Sebastiaan en Rif Sint Marie in de jaren 70 en 80 verkocht aan projectontwikkelaars en zien wij woningbouw- en toeristische projecten ontstaan en verder uitgroeien. Pas met deze nieuwe ontwikkelingsprojecten zijn de kansen wat groter geworden voor een economische ontwikkeling van deze zone maar deze dienen wel benut te worden. Daarbij dient ook rekening gehouden te worden met de natuurlijke en historische waarde ervan.

2.3. Jan Kok

Dit gebied is al langer geleden verkaveld en sommige kavels zijn enige hectares groot. De kavels liggen vooral langs de verbindingsweg van Willibrordus over de heuvel (Djaka Komé) met een panoramisch uitzicht, via Baai Klaas naar Tera Korá. In dit gebied wordt hier en daar op extensieve wijze aan landbouw en veeteelt gedaan. Dezelfde ontwikkeling zien wij langs de grote weg naar het dorp (Kaya San Willibrordus) en het betreft in beide gevallen vooral inwoners afkomstig uit de omgeving.

Het landhuis met de directe omgeving is door Monumentenzorg gekocht en wordt verhuurd aan een kunstenares (Nena Sanchez). Het landhuis is een monumentaal pand in vrij goede staat en heeft vanaf de 70er jaren tot in de jaren 90 gediend als respectievelijk een uitgaansgelegenheid en toeristische attractie, thans als kunstgalerij.

Een nieuwe middenstandswijk(je)¹⁰ is bij Punta Mateo verzezen net aan de rand van de oorspronkelijke salina.

Landhuis Jan Kok

---

¹⁰Met een 7-tal huizen

2.4. Project Porto Marie

Sinds de verkoop (jaren 60/70) zijn een paar wegen aangelegd om het gebied te ontsluiten en de baai beter bereikbaar te maken. De oorspronkelijke bedoeling was om dit 'low key' te ontwikkelen met nadruk op natuurbehoud en er werden fiets- en wandelpaden aangelegd. Door het overlijden van de koper is gestopt met de verdere ontwikkeling en de baai werd voorlopig het belangrijkste doel. Het strand van Porto Marie is een echte attractie, compleet met bar, restaurant, kleedhokken, douches, toiletten, strandstoelen en strandparasols van palmladeren voor zowel toeristen als lokale gasten geworden.

Porto Marie heeft een belangrijke rol gespeeld bij de grote slavenopstand en is een zeer waterrijke plantage geweest. Van het historisch landhuis en bijgebouwen is al sinds lang niet veel over dan een ruïne. De weinige overgebleven oorspronkelijke bewoners hebben het plantageterrein na de verkoop verlaten. De laatste eigenaren behoorden tot de familie Rojer.

In tijden van droogte konden de bewoners van Willibrordus, die ten westen van de kerk woonden, water halen op deze plantage¹¹.

De Porto Marie Baai

2.5. San Sebastian

Het landhuis behoort al langer tot de familie Hollander, maar het gebied zelf is in de jaren 80 verkaveld. De kavels zijn ongeveer 1 ha elk en liggen allemaal aan beide zijden langs de grote, geasfalteerde weg. De bedoeling was om ondermeer agrarische activiteiten te ontwikkelen maar dit is mislukt, vooral door de minder gunstige bodemgesteldheid. De kavels waren eerst binnen het bereik van middenstanders maar de prijzen zijn zodanig gestegen, dat het steeds meer een exclusief karakter gaat krijgen.

¹¹Door de overheid geregeld.

¹²Familie Jonckheer

In de jaren 80 is ook het toeristisch project Flamingo Park met een 20-tal appartementen ontwikkeld.

2.6. Hermanus

Deze plantage, het voormalige Oud Sint Marie van de West Indische Compagnie, is van de overheid. Het landhuis zelf is privé eigendom van de oude eigenaars¹² en zij doen aan enige veeteelt activiteiten. Verder is slechts een enkele woning op het grote, braak liggend terrein te vinden.

Vroeger konden de bewoners van het dorp, die ten oosten van de kerk woonden, hier water halen uit een vergaarbak¹³, waar overigens ook het vee kwam drinken.

2.7. Rif Sint Marie

Deze grote plantage is in de jaren 70 verkocht en is gedurende enige tijd verlaten en verwaarloosd. Hierdoor is het unieke landhuis, welke toen nog in redelijk goede staat verkeerde, door vandalisme en diefstal veranderd in een ruïne. De kleine kasnan di yerba in de naaste omgeving zijn compleet

vervallen tot ruines en de bewoners zijn ook verdwenen. Langs de kust is een groot resort¹⁴ ontwikkeld. Momenteel worden voorbereidingen getroffen voor de verdere ontwikkeling van het gebied tussen Habitat en het binnenwater. De situatie met betrekking tot de bestemming van het gebied is niet geheel duidelijk.

Kamercomplex van Hotel Habitat

---

¹³Door de overheid geregeld.

¹⁴Waarin ook een hotel (Habitat) welke inmiddels gesloten is.

3. Demografische kenmerken

3.1. Aantal inwoners

De totale bevolking in de zone St. Willibrordus is gedaald van 630 in 1981 tot 559 in 1992, wat een afname van 11.3% betekent. Daarna zien we een verdere daling tot 446 in 2001. Dit betekent een verdere daling van 20.2%. De bevolkingsdichtheid was respectievelijk 26, 23 en 19 voor 1981, 1992 en 2001. Heel duidelijk is dus de afname van het aantal bewoners van dit woongebied gedurende de afgelopen decennia.

De bevolking van Curaçao is in de periode 1992 -2001 gedaald met gemiddeld 9,3%. De daling in de zone St. Willibrordus is dus iets meer dan twee maal zoveel als dat voor Curaçao in het geheel, ondanks het feit dat nieuwe bewoners zijn gekomen door de recente ontwikkelingen.

Hierbij moet echter aangetekend worden dat het bevolkingsregister na 1998 systematisch is opgeschoond en dat de vergelijking tussen de periode 1992-2001 en de periode 1981-1991 niet te absoluut genomen moet worden¹⁵.

3.2. Leeftijdsopbouw

Curaçao kent al enkele jaren een proces waarbij het aandeel van personen jonger dan 15 jaar aan het afnemen is ("ontgroening") en daartegenover een proces waarbij het aandeel van personen van 65 jaar en ouder aan het toenemen is ("vergrijzing"). Merkwaardigerwijs geldt voor St. Willibrordus dat het aandeel van de jongeren tussen 1992 en 2001 gelijk is gebleven, n.l. 21%. De vergrijzing is echter wel toegenomen (van 10 tot 13 percent) in bedoelde.

Relatieve leeftijdsverdeling St. Willibrordus in vergelijking tot Curaçao

		Census	Census
		1992	2001
0 - 14 jr	St. Willibrordus	21,0%	27,0%
	Curaçao	25,9%	23,6%
15 - 65 jr	St. Willibrordus	69,0%	66,0%
	Curaçao	67,2%	62,7%
65 + jr	St. Willibrordus	10,0%	13,0%
	Curaçao	8,1%	10,8%

¹⁵Zie hoofd Bevolkingsregister 1998-2006

3.3. Man-vrouw verdeling

Het vrouwenoverschot op Curaçao is een bekend fenomeen dat bovendien steeds sterker wordt. De sekse-ratio voor Curaçao is in de volkstelling van 2001 gemeten op 116 vrouwen voor elke 100 mannen. In 1992 was het 111. In de buurtmonitor van 2007 is de sekseratio voor de 12 bestudeerde wijken samen bijna 120. De sekse-ratio van St. Willibrordus lijkt de landelijke trend (Curaçao) te volgen, maar in minder sterke mate. De sekse-ratio van St. Willibrordus groeide ook tussen 1992 en 2001, namelijk van respectievelijk 110 naar 113.

3.4. Land van oorsprong van de bewoners

Volgens de volkstellingen van 1992 en 2001 groeide in de zone St. Willibrordus het percentage allochtone mensen (dwz niet op Curaçao geboren) zeer sterk van 5.7% naar 12.3%, dus meer dan twee maal zoveel. Voor heel Curaçao waren de cijfers resp. 12.55% en 15.8%. Dit betekent dat de toename van het aandeel van allochtonen in deze zone veel sterker is vergeleken met de landelijke groei. Dit zal waarschijnlijk vooral toegeschreven moeten worden aan de nieuwe ontwikkelingen bij San Sebastian, Habitat Hotel/Coral Estate en Punta Mateo.

Het aantal personen met vertrekplannen in St. Willibrordus komt overeen met het gemiddelde van Curaçao (6.2%), maar in de groep van 18-24 jaar is dit 4%. Dit is zeer opmerkelijk. Het lijkt of de jongeren tussen de 18 en 24 jaar in dit gebied minder geneigd zijn dan de jongeren op Curaçao in het algemeen, om te emigreren. Wat is hiervan de oorzaak? Verder en diepgaander onderzoek zal hierop een antwoord moeten geven.

Huizen van buitenlanders (allochtonen) bij Punta Mateo

---

¹⁵Zie hoofd Bevolkingsregister 1998-2006

3.5. Religie

Het relatieve aantal katholieken is in de periode 1992-2001 heel lichtelijk gedaald, te weten van 89% in 1992 tot 86% in 2001 maar toch is dit beduidend hoger dan het landelijk gemiddelde van 81.3 in 1992 en 80.1 in 2001. De cijfers geven ook aan dat voor wat betreft het aandeel van katholieken, conform de trend voor Curaçao als geheel, een afname te constateren is.

Het aandeel onkerkelijken geeft voor 1992 een percentage dat ligt in de buurt van het landelijk gemiddelde, nl 4.3% op 5.1% voor Curaçao. Het aangegeven percentage voor 2001 is 7.4%, wat iets hoger is dan het gemiddelde voor Curaçao (4.6%). Er valt dus een toename van het aandeel van “onkerkelijken” in St. Willibrordus waar te nemen tussen 1992 en 2001, terwijl voor Curaçao in het algemeen een kleine afname te zien valt.

De (monumentale) kerk van Willibrordus

4. Sociaal economische en demografische kenmerken

4.1 Samenstelling huishoudens

Het fenomeen van éénpersoonshuishoudens (alleenstaanden) op Curaçao lijkt groeiend te zijn. In de volkstelling van 1992 worden 15,7% van de huishoudens als éénpersoons geregistreerd. In 2001 is dit percentage gegroeid naar 20,7%. Voor de 12 bestudeerde wijken in de buurtmonitor van 2007 worden bijna een kwart (23,3%) van alle huishoudens als een éénpersoonshuishouden aangemerkt. In de zone St. Willibrordus is het fenomeen van alleenstaanden vrij sterk gegroeid tussen 1992 en 2001, in overeenstemming met de landelijke trend. De percentages van St. Willibrordus (zowel voor 1992 als voor 2001) liggen echter boven het landelijk gemiddelde, respectievelijk 21.6% vs. 15.7% en 26.8% vs. 20.7%. Om een of andere onbekende reden heeft zowel de Census van 1992 als die van 2001 geen gegevens over het fenomeen van “éénpersoons-huishoudens met kinderen jonger dan 18 jaar” kunnen achterhalen in deze zone. Hierdoor is het dan ook niet mogelijk om een vergelijking te maken met de Curaçaose situatie in het geheel, waar in ieder geval het percentage tussen 1992 en 2001 duidelijk is afgenomen van 10.5% naar 7.8%.

Percentages eenpersoonshuishoudens zonder kinderen

	Census 1992	Census 2001
St. Willibrordus	21.6	26.8
Curaçao	15,7%	20,7%

Percentages eenpersoonshuishoudens met kinderen jonger dan 18 jaar

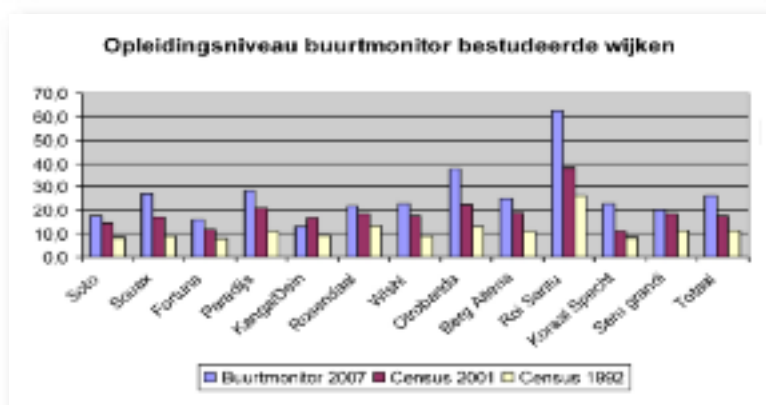
	Census 1992	Census 2001
St. Willibrordus	onbekend	onbekend
Curaçao	10,5%	7,8%

Het percentage meergezinshuishoudens is in dezelfde periode gestegen, van 6.4 in 1992 naar 10.2 in 2001, in tegenstelling tot de dalende landelijke trend (resp. 9.6% en 8.0%)

Het percentage huishoudens met een vrouw als hoofd is tussen 1992 en 2001 licht gedaald (van 37.4% naar 36.3%) in dit woongebied, terwijl voor Curaçao als geheel en duidelijke groei (van 34.7% naar 39.6%) te zien valt.

4.2. Opleidingsniveau

Het opleidingsniveau (d.i. “het aantal mensen met een hogere opleiding voor iedere 100 personen met een gevolgde lage opleiding”) van de mensen op Curaçao stijgt geleidelijk. Het opleidingsniveau voor St. Willibrordus in de periode 1992 - 2001 is volgens de volkstellingen sterk gestegen, i.c. meer dan tweemaal zo groot (van resp. 14.3 in 1992 naar 32.5 in 2001).

Opleidingsniveau St. Willibrordus

	Census 1992	Census 2001
St. Willibrordus	14,3%	32,5%
Curaçao	23,1%	38,3%

4.3. Inkomenssituatie

Bij een vergelijking van het gemiddeld inkomen per werkende van de zone St. Willibrordus (Ang 2454) in 2001 met het gemiddeld inkomen voor Curaçao (Ang 2646) voor hetzelfde jaar blijkt dat het gemiddelde inkomen voor deze zone ongeveer 200 gulden minder is. Als wij kijken naar het voor de inflatie gecorrigeerde inkomen over de periode 1992-2001 blijkt dat deze in St. Willibrordus ruim 500 gulden minder is dan het landsgemiddelde van Ang 2273.

Als gekeken wordt naar het gemiddeld huishoudinkomen blijkt dat deze in St. Willibrordus weer lager scoort dan het algemeen gemiddelde huishoudinkomen. Het huishoudinkomen in 2001 zijnde (Ang 3518) is lager dan het landelijk gemiddelde (zijnde Ang 3701). Dit is ook het geval met het geïnflueerd huishoudinkomen (St. Willibrordus: Ang 2800 en Curaçao Ang 3451).

De conclusie is dus duidelijk, zowel voor het gemiddelde inkomen per werkende als voor het gemiddelde huishoudinkomen (beiden al dan niet gecorrigeerd voor de inflatie) blijft de inkomenssituatie voor de bewoners van St. Willibrordus in 2001 achter vergeleken met het Curaçaos gemiddelde. De gemiddelde bewoner van St. Willibrordus is in 2001 armer dan de gemiddelde bewoner van Curaçao.

4.3. Arbeidsparticipatie

De 12 in de buurtmonitor bestudeerde aandachtswijken tellen in 2007 een duidelijk lager percentage werkzamen dan voor heel Curaçao. Namelijk 39,8% in de buurtmonitor, terwijl het Arbeidskrachten Onderzoek (AKO) van het CBS eind 2006 een percentage van 49,4% voor heel Curaçao telt.

Het percentage werklozen in St. Willibrordus volgens de census van 2001 is 15,2%, hetgeen praktisch overeenkomt met het landelijk gemiddelde van 15,8%.

Ten tijde van de Census van 1992 bedroeg het werkloosheidspercentage in St. Willibrordus wel hoger dan het Curaçaos percentage (18,2% waarbij het landelijk percentage 16,9 was). Wij kunnen dus constateren dat de werkloosheidssituatie in St. Willibrordus gedurende de periode van 1992 tot 2001, vergeleken met de Curaçaose situatie, enigszins verbeterd is.

De 12 bestudeerde wijken in de buurtmonitor van 2007 hebben samen ook een hoger werkloosheidspercentage dan het percentage voor Curaçao dat is berekend in het AKO van 2006. Namelijk 19,9% in de buurtmonitor t.o.v. 14,7% in het AKO.

Voor wat betreft de werkloosheid onder de jeugd van 15-24 jaar in St. Willibrordus bedroeg deze in 1992, 27,3% tegen 32,7% voor Curaçao als geheel, terwijl dit percentage in 2001 onbekend is in St. Willibrordus en voor Curaçao lichtelijk is toegenomen.

Het percentage langdurig werklozen in St. Willibrordus ten tijde van de Census 2001 is ook lager dan het Curaçaos percentage van langdurige werkloosheid (33,3% vs. 49,1%). Uit gesprekken met enige respondenten blijkt dat van de relatief grote groep uit het dorp die op Coral Estate/Habitat werk kreeg in het begin van het project, slechts een zeer kleine groep is overgebleven (minder dan 10 personen). Dit komt volgens hen door een verkeerde (of niet goed ontwikkelde) werkhouding en gebrek aan discipline en verantwoordelijkheid.

De aanwezigheid van een relatief groot aantal vakantiegangers en resortbewoners brengt wel met zich mee dat er meer aanloop is bij o.m. de toko-snack bij het kruispunt San Sebastian/Kaya San Willibrordus. Dus meer economische mogelijkheden voor uitgangsgeschieden en verkoop van eigen producten.

Voor wat betreft de economische afhankelijkheid in 2001 scoort St. Willibrordus duidelijk beter dan het landelijk gemiddelde¹⁶, resp. 167 tegen 182. We zien over de periode 1992 - 2001 dat het aandeel van de economisch afhankelijken in St. Willibrordus nagenoeg hetzelfde is gebleven (165 vs. 167). Vergeleken met de situatie op Curaçaose scoorde St. Willibrordus gedurende de periode 1992-2001 ook beter.

Als conclusie uit het bovenstaande kan gesteld worden dat de arbeidsparticipatie in de zone St. Willibrordus over het algemeen beter is dan de gemiddelde situatie in Curaçao. Daar staat wel tegenover dat werk van de bewoners van St. Willibrordus minder betaalt dan dat van de gemiddelde Curaçaose werkende persoon.

---

¹⁶Het aandeel van afhankelijke mensen (dwz economisch niet-actieven of de mensen van 15 jaar en ouder die aangeven noch werkzaam, noch werkzoekend te zijn), is in de 12 bestudeerde buurtmonitor wijken samen duidelijk hoger als voor heel Curaçao. De buurtmonitor telt 44,3% voor de bestudeerde wijken, terwijl het AKO van 2006 36,7% aangeeft voor heel Curaçao. De gebruikte definities zijn echter verschillend.

4.5 Tienermoederschap

In de zone St. Willibrordus was het percentage tienermoeders volgens de Census 1992, 5.0%, terwijl dit in 2001, 7.7% bedroeg. De toename van dit sociaal verschijnsel in dit gebied is dus sterker dan de toename (van 7.0% naar 7.3%) voor Curaçao als geheel.

---

5. Sociale participatie

De maatschappelijke participatie is één van de thema's die in de buurtmonitor gebruikt wordt om het leven in de wijken te meten. Hierbij gaat het om deelname aan sport, uitgaansleven, vrijwilligerswerk, vrijetijdsactiviteiten en hobby's. In de buurtmonitor 2007 zijn de resultaten gepresenteerd voor wat betreft de mate waarin mensen in de bestudeerde wijken kunnen participeren aan het sociale leven. Er is gemeten in hoeverre de mensen in die wijken kunnen deelnemen aan sport en recreatie, aan het uitgaansleven, aan vrijwilligerswerk en ten slotte ook de schoolparticipatie.

Uit de census is hierover geen informatie te verkrijgen. Uit de informatie bijeenkomsten is gebleken dat dit aspect heel moeilijk meetbaar is, en dat niet alle activiteiten wijkgebonden zijn.

5.1. Deelname aan sport

Uit de buurtmonitor van 2007 blijkt dat het percentage van mensen van 4 jaar en ouder in de 12 bestudeerde wijken in de buurtmonitor dat aangeeft minstens 1 keer per week te sporten 19,4% is. Van Willibrordus zijn geen harde gegevens beschikbaar, maar sport speelt hier geen centrale rol. In deze zone is een sportveld te vinden, compleet met kleedkamers. Hier wordt vooral gevoetbald. Dit gebeurt meestal in het weekend en ook in de namiddagen. Er wordt echter niet intensief gebruik gemaakt van deze faciliteiten en St. Willibrordus heeft momenteel geen eigen team. Bij het buurtcentrum is ook een basketballveld aanwezig waarop ook andere sportactiviteiten plaatsvinden.

Van de 'nieuwe bewoners' weten wij dat er veel gewandeld wordt in de omgeving en men maakt meer gebruik van de baaien. Van de traditionele bewoners is bekend dat er vroeger veel gejaagd werd en ook wel gevestigd. Maar dat was meer uit economische noodzaak en nu komt het veel minder voor.

Over het algemeen sporten vrouwen relatief weinig in de bestudeerde wijken (slechts 12,3%). Voor Willibrordus zijn hierover geen geverifieerde gegevens voorhanden. Zij doen volgens respondenten in ieder geval niet aan teamsport in het dorp.

Verlaten voetbalveld van Willibrordus

5.2. Deelname aan uitgaansleven

Mensen in de aandachtswijken die bestudeerd zijn in de buurtmonitor van 2007 geven voor bijna 59% aan dat zij minstens 1 keer per maand uit gaan. Op dit aspect ontbreekt het nog aan gegevens om een concreet oordeel over Willibrordus in dit opzicht te kunnen vellen. In de wijk zelf zijn er nauwelijks goed ontwikkelde uitgaansgelegenheden. Er zijn enige 'sociale ontmoetingspunten', zoals een snack langs de hoofdweg en de toko bij de afslag naar San Sebastian, waar altijd een aantal personen voor een biertje, domino en gezelligheid komen. De Richenel Bar was tot voor kort een belangrijk trefpunt, maar deze is nu ongeveer twee jaar gesloten. Ook vinden we hier het verschijnsel van de groepjes mannen die onder de boom zitten.

Het merendeel van de bewoners moet het hebben van gelegenheden buiten de zone voor hun uitgaansleven. Zij zijn hiervoor aangewezen op Barber, Tera Kora en vooral ook de stadsomgeving (Willemstad). De bewoners voelen zich mede hierdoor behoorlijk geïsoleerd.

Wanneer er sociale activiteiten in het dorp zijn participeert het grootste deel van de inwoners hieraan. Het buurtcentrum organiseert met een zekere regelmaat een activiteit, een damesclub heeft op gezette tijden evenementen en er wordt ook aandacht gegeven aan de ouderen.

Een snack die niet meer in functie is

5.3. Deelname aan vrijwilligerswerk

Ten aanzien van dit aspect zijn er ook geen harde gegevens te vinden. Er is wel sprake van enige belangstelling, maar niet iedereen loopt hier warm voor het vrijwilligerswerk. De belangrijkste activiteiten hebben te maken met de Dia di Bario. Men heeft het bijna altijd te druk, hetzij met (onregelmatig) werk, huishoudelijke taken, passen op kinderen en kleinkinderen, etc. Men zoekt wel gezelligheid maar beperkt zich dan niet tot de eigen wijk of zone. De vrijwilligers van het buurtcentrum zetten zich regelmatig in en de leden van de damesclub zijn redelijk actief. Er zijn twee actieve religieuzen die onder meer een kerkkoor (Divino Niño) leiden. Ook is er een Komishon di Santana en zijn er vrijwilligers die zich bezighouden met het onderhoud van de kerk¹⁷.

5.4. Vrijtjdsactiviteiten en hobby's

Het gemiddelde van de ondervraagde mensen in de 12 bestudeerde wijken in de buurtmonitor dat aangeeft iets aan een hobby of andere vrijetijdsactiviteit te doen, is 50%. Voor de zone Willibrordus is geen specifieke informatie hierover uit de census te halen. Volgens de groep respondenten zijn er geen georganiseerde vrijetijdsactiviteiten herkenbaar in het dorp.

5.5. Schoolparticipatie

Schoolparticipatie van 6 t/m 14 jarigen is overal op Curaçao erg hoog tot bijna volledig. De schoolparticipatie van 15 t/m 19 jarigen is over heel Curaçao minder, maar is al sinds vele jaren stijgende. In St. Willibrordus was het percentage in de periode 1992 – 2001 gestegen van 76.4% in 1992 naar 83.3% in 2001.

De schoolparticipatie van 15 t/m 19 jarigen is dus zowel in 1992 als in 2001 hoger dan het landelijk gemiddelde.

De schoolparticipatie van 0-3 jaar is 40.4% in 1992 en 54.5% in 2001 terwijl de landelijke percentages resp. 35.2 en 42.4 waren. Dus een zeer positieve situatie in deze zone.

Schoolparticipatie 15 t/m 19 jarigen (percentage)

	Census 1992	Census 2001
St. Willibrordus	76,4%	83,3%
Curaçao	72,5%	81,5%

Het blijft ook interessant om het aandeel 13-14-15 jarigen in het basisonderwijs te volgen. Dit is namelijk het aandeel van de kinderen dat minstens 1 keer is blijven zitten in het basisonderwijs.

Bij de volkstellingen van 1992 en 2001 is geconstateerd dat het aandeel van 13-14-15 jarigen in het basisonderwijs voor heel Curaçao aan het dalen was; dus een verbetering vertoonde. Deze dalende tendens was ook te zien voor een aantal van de buurtmonitorwijken, maar

¹⁷Hierbij zijn er ook personen van buiten het dorp actief betrokken.

---

bij een aantal andere lijkt het weer te stijgen. In St. Willibrordus zijn er voor de jaren 1992 en 2001 geen gegevens bekend over het zittenblijven in het basisonderwijs, zodat er dan ook geen vergelijking met de algehele Curaçaose situatie gemaakt kan worden.

Aandeel 13-14-15 jarigen in het basisonderwijs (Zittenblijversproblematiek)

	Census 1992	Census 2001
St. Willibrordus	onbekend	onbekend
Curaçao	26,2%	19,2%

Over het algemeen scoren de bestudeerde buurtmonitorwijken bij de volkstellingen een duidelijk hoger zittenblijverspercentage dan het gemiddelde van Curaçao.

In de zone Willibrordus zijn er geen scholen voor het Funderend Onderwijs. De oude school, die lang bestaan heeft, is al enige tijd (meer dan 15 jaren!!) gesloten. Schoolgaande kinderen moeten naar Tera Kora. Aangezien veel ouders richting Willemstad rijden voor hun werk, zitten ook kinderen uit Willibrordus op de Goiloschool te Julianadorp, op scholen van Santa Maria en sommige bij Mundu Nobo (Mgr. Nieuwindt College). Er zijn voorts geen scholen voor het voortgezet onderwijs, noch in het dorp, noch in de omgeving.

---

6. Leefbaarheid

6.1 Leefklimaat

Bij de buurtmonitor in de bestudeerde 12 buurtmonitorwijken is ook geprobeerd het oordeel van de bewoners van de bestudeerde wijken te meten voor wat betreft de “sfeer” (het leefklimaat) en de “sociale integratie”¹⁸ in hun omgeving. In de wijken van de buurtmonitor van 2007 zijn de mensen voor bijna 80% positief over zowel de sfeer en de sociale integratie van hun wijk.

Uit gesprekken met respondenten uit de wijk blijkt dat zeker voor wat betreft het meer traditionele dorp er nog altijd een positief leefklimaat bestaat doordat de sociale contacten vrij intensief zijn. Men leeft als het ware meer met elkaar, hoewel ook hier onderlinge problemen zijn die op bepaalde momenten tot heftige reacties kunnen leiden. Bij belangrijke gebeurtenissen in de persoonlijke sfeer zoekt men elkaar in het algemeen op.

Er bestaan ook veel familie verbanden, zij het niet altijd even hecht, binnen het dorp. Er is dus sprake van een behoorlijke mate van sociale integratie binnen het dorp. Er heerst een rustige en prettige sfeer.

Veel van de bestaande problemen hangt samen met het feit dat St. Willibrordus een arme en (nog altijd) sterk geïsoleerde buurt is. Het traditionele karakter van de bevolking is ook van invloed op de onderlinge sociale betrekkingen.

In de nieuwe verkavelingen buiten het dorp is veel minder sociale cohesie. Men leeft meer op zichzelf, maar men is wel bereid om elkaar te ondersteunen. Bv met betrekking tot de versterking van de veiligheid ter plaatse is men bereid tot het nemen van gezamenlijke actie. Evenals voor andere collectieve belangen die het leefklimaat verstoren.¹⁹

6.2. Sociaal Kapitaal

Met “Sociaal kapitaal” wordt aangeduid de sociale netwerken en de wederkerigheid van contacten tussen mensen (vrienden, buren maar ook vreemden) alsook het onderlinge vertrouwen dat daaruit voortvloeit.

Één van de aspecten van “sociaal kapitaal” is dus het “vertrouwen” in de mensen in je omgeving. De mate van vertrouwen is o.a. belangrijk voor de capaciteit van een collectiviteit om aan de verbetering van hun eigen leef- en woonklimaat te werken.

Mate van vertrouwen

Als indicatoren voor dit vertrouwen zijn 4 verschillende ‘soorten’ vertrouwen in de buurtmonitor gemeten. Het zijn:

- a. graad van vertrouwen in “voor het individu belangrijke” anderen, d.w.z. vertrouwen in mensen zoals je naaste buren, je huisarts en je collega’s.
- b. graad van vertrouwen in “willekeurige anderen”, d.w.z. vertrouwen in bijvoorbeeld willekeurige jongelui of ouderen in je omgeving.
- c. graad van vertrouwen in “vertegenwoordigers van maatschappelijke instituties

---

¹⁸Sociale integratie is de wijze waarop mensen die in een grotere groep samenleven met elkaar verbonden zijn, middels onderlinge contacten en relaties, gezamenlijke belangen en activiteiten, etc.

¹⁹Zie actie bewoners Punta Mateo

---

die actief zijn in je omgeving, zoals de wijkleiders, politici, religieuze leiders of een politieagent in de wijk.

- d. graad van algehele vertrouwen in anderen, d.w.z. de mate van vertrouwen in al de eerder genoemde categorieën van mensen in de omgeving van de respondent.

De hierna gepresenteerde percentages geven steeds aan het aandeel van hoofden van huishoudens die vertrouwen hebben in de verschillende categorieën van andere mensen in hun omgeving voor de 12 onderzochte aandachtswijken.

Voor Sint Willibrordus is dit onderzoek niet uitgevoerd en het valt ook buiten het kader van de opdracht. Aan de hand van facts-finding meetings en individuele gesprekken met bewoners van de zone is het volgende geconstateerd:

- de traditionele bewoners, d.w.z. degenen wiens familie reeds langer dan 50 jaren in de buurt woonachtig zijn een vrij goede relatie hebben met hun naaste burens. Zij hebben een redelijke mate van vertrouwen, maar maken zich zorgen over de meer recente ontwikkelingen verband houdende met het gedrag van de jeugd.
- De in de zone opgegroeide personen hebben het gevoel dat zij de buurt aardig goed kennen en bewegen zich met een zeker zelfvertrouwen in. Zij hebben wel een zeker onbehagen ten aanzien van nieuwe, in hun ogen niet passende, invloeden.
- Recente bewoners wonen teruggetrokken.
- De bewoners hebben ook hier duidelijk meer vertrouwen in de 'voor het individu belangrijke anderen' maar er is wel sprake van een zekere verzakelijking.
- Dit geldt ook voor 'vertegenwoordigers van maatschappelijke instituties' met dien verstande dat de verzakelijking groter is. Men komt bij de maatschappelijke hulpinstanties om te krijgen wat men toekomt. En 'lieft niet teveel vragen stellen of op huisbezoek komen.' In sommige kringen overheerst nog altijd te vaak de mentaliteit van het handje ophouden in plaats van de eigen verantwoordelijkheid opnemen.
- In het algemeen vertrouwt de burger degenen om hem heen steeds minder.

Exacte cijfers kunnen niet gegeven worden alvorens een gericht onderzoek met een steekproef verricht. De aangegeven beoordeling is slechts een impressie van enige buurtbewoners en bestuursleden van het buurtcentrum. De algemene indruk is dat de inwoners meer open staan voor de leden van de eigen (dorps)groep maar te meer gesloten blijven voor buitenstanders.

	%	%	%	
	Vertrouwen in "voor individu belangrijke anderen"	Vertrouwen in "willekeurige anderen"	Vertrouwen in vertegenwoordigers van maatschappelijke Instituties	Algehele vertrouwen in anderen
Willibrordus	Vold	Nee	Nee	Nee

Zicht op het oostelijke deel van de Zone

6.3. Huisvesting

Op Curaçao is het grootste deel van de woningvoorraad eigendomswoningen. De verhouding tussen huur en eigendom op Curaçao is ongeveer 1 huurwoning op 2 eigendomswoningen.

In St. Willibrordus is de verhouding in 1992 en 2001 duidelijk in het voordeel van eigendomswoningen. En wij zien tevens dat het aantal eigendomswoningen stijgt ten opzichte van het aantal huurwoningen in de wijk tussen 1992 en 2001. In 2001 is er zelfs ongeveer op elke tien eigendomswoningen, één huurwoning!

Aantal huurwoningen per 100 eigendomswoningen

	Census 1992	Census 2001
St. Willibrordus	15,0%	11,0%
Curaçao	44,0%	44,0%

In onderstaand tabel is te zien dat bij de volkstellingen van 1992 en 2001 in St. Willibrordus, in vergelijking tot het hele eiland, er relatief meer huizen in slechte staat zijn. . Aan de andere kant blijkt echter dat het percentage van woningen in slechte staat tussen 1992 en 2001afgenomen is. In 2001 was het aantal bewoonde woningen 157.

Percentages woningen in slechte staat in St. Willibrordus

	Census 1992	Census 2001
St. Willibrordus	15,8%	7,0%
Curaçao	8,3%	5,4%

Hoewel de cijfers van de Census 2001 anders wijzen, vinden respondenten uit de sociale instellingen dat er wel degelijk een achterstand is voor wat betreft de kwaliteit van de woningen. Er dient een inhaalslag gemaakt te worden.

Er zijn nog vrij veel traditionele huizen; de oorspronkelijke kas di yerba maar met aangepaste materialen zoals een dak van zinkplaten.

Originele 'Kas di Yerba' met zinkplaten

Woning van meer recente datum met onderhouden tuin

6.4. Infrastructuur

Deze zone bevat maar weinig wegen. De hoofdwegen, d.w.z. de weg naar Daaibooibaai en Habitat (Kaya San Willibrordus), de weg naar Porto Marie en de weg over San Sebastian (Kaya San Sebastian) zijn allemaal geasfalteerd en in goede staat. De weg naar Coral Estate/Habitat Hotel is het laatste jaar (2011) erg achteruit gegaan en vol gaten, waarschijnlijk door het vele en zware verkeer hierover. De bewegwijzering voor zover het de plantages betreft is redelijk, maar de wegen in het dorp hebben geen naam.

De wegen in het dorpsgebied zijn onverhard (of half verhard) en vaak in slechte staat. Straatverlichting is gedeeltelijk aanwezig en er zijn geen speciale faciliteiten voor de afwatering.

Half verharde weg

Slechte weg naar Coral Estate/Habitat Hotel

De huizen in het dorp hebben een eigen beer/zinkput evenals de particuliere huizen bij Jan Kok en San Sebastian.

De toegangswegen zijn 's avonds erg donker en bij grote regenval ontstaan er grote gaten waardoor het gevaarlijk kan zijn voor het verkeer. De Weg naar Westpunt wordt door sommige respondenten ervaren als 'de meest gevaarlijke weg van Curaçao'. Ook de Kaya San Willibrordu wordt als gevaarlijk ervaren evenals die van San Sebastian, vooral 's avonds.

De ontsluiting van deze zone is lange tijd belemmerd doordat het ingeklemd was tussen de grote particuliere plantages. Pas met de ontwikkelingsprojecten zijn nieuwe en moderne wegen aangelegd. Het private eigendom van de terreinen in het dorp bemoeilijken ook de asfaltering door de overheid.

6.5. Transport

De meeste huishoudens in deze zone beschikken over een eigen vervoersmiddel in 1992 en in 2001, maar het aantal huishoudens dat over een eigen auto beschikt is lager dan het landelijk gemiddelde (resp. 90% vs. 102% en 96% vs. 102%).

Het percentage bewoners dat de bus neemt naar het werk in 1992 (20.4%) is duidelijk hoger dan dat voor Curaçao als geheel met een landelijk gemiddelde van 16.8%. Maar de situatie is in 2001 veranderd, waarbij het percentage in de zone lager is dan het Curaçaos gemiddelde (13.8 vs. 15.4).

Door de verspreide bestemmingen voor werk en school moet toch vaker van het openbaar vervoer gebruik gemaakt worden, ook al heeft het huishouden een eigen auto.

Er is een geregelde lijndienst met een grote bus (konvoi) maar deze rijdt slechts om de twee uur. Deze lijnbus vormt de verbinding zowel met Otrobanda als met het westelijk deel van Curaçao, met als eindpunt Lagun, en terug. Volgens de respondenten komen er geen kleine busjes in San Willibrordu. Ook niet langs de weg van San Sebastiaan.

Het aantal schoolkinderen dat gebruik maakt van schoolbussen ligt ver boven het landelijk gemiddelde, te weten 36.4% in 1992 en 50.6% in 2001 tegen resp. 11.4% en 12.4% voor Curaçao. Dit kan verklaard worden door het feit dat in deze zone geen scholen voor het primair en secundair onderwijs zijn. De kinderen moeten dus naar andere wijken, hetzij verder richting Banda Bou of naar het tweede district.

Vertrektijden Bussen

De lijnbussen rijden tussen Otrobanda en Lagun en doen dan St. Willibrordus aan. Voor de route naar Westpunt dient een andere lijn genomen te worden.

Vertrektijden vanaf busstation Otrobanda:

Op zon- en feestdagen geldt een afwijkende route

Lagun - Knip ' 3C

Post Otrobanda - Marchena - Julianadorp - Willibrordus - Soto -

---

Lagun - Knip - Post Otrobanda

6.30/8.30/10.30/13.00/15.00/17.00/19.00/21.00

Op zaterdagen, zon- en feestdagen geldt een afwijkende route

Westpunt ' 9A

**Post Otrobanda - Marchena - Julianadorp - Barber - Westpunt
- V.V.**

7.00/9.00/11.00/13.15/15.15/17.15/19.15/21.15

Op zon- en feestdagen geldt een afwijkende route

6.6. Veiligheid in St. Willibrordus

Bij vormen van onveiligheid op wijkniveau wordt gedacht aan zaken als: criminaliteit en vandalisme, verkeersoverlast, overlast door (hang) jongeren, en donkere gebieden in de wijken door beperkte verlichting. Zoals de bewoners zelf aangeven geeft een schone wijk ook een veilig gevoel.

In gesprekken met buurtbewoners en sociale dienstverleners blijkt dat er met tussenpozen diefstal in woningen voorkomt. Er is echter ook de nodige sociale controle en men lost kleine zaakjes vaak zelf op. Zware vormen van criminaliteit komen tegenwoordig minder voor; een grote groep?? waaronder ook delinquenten is naar Nederland verhuisd. Ook het drugsgebruik schijnt afgenomen te zijn en door politieagenten uit de wijk zelf in te zetten is het aantal inbraken recentelijk gedaald. Enige tijd geleden, toen de drugshandel intensief was werden de kust en de baaien gebruikt voor droppings en hebben er toen in de mondi en op afgelegen zandweggetjes 'afrekeningen' plaatsgevonden. Dit is de laatste tijd niet meer voorgekomen.

Habitat bij Sint Marie heeft een eigen beveiliging.

De bewoners van San Sebastian voelen zich door een aantal recente inbraken, soms met geweld, minder op hun gemak. Het is echter niet duidelijk waar deze inbrekers vandaan komen. (dit is over het algemeen toch nooit het geval?)

Het dorp en de omgeving zien er vrij schoon uit waarbij weer onderlinge verschillen te constateren zijn.

6.7. Gezondheid in de wijk

De "gezonde wijken" benadering is gebaseerd op de gedachte dat actieve deelname van de mensen waar het om draait, bijdraagt aan hun persoonlijke ontwikkeling en aan het versterken van hun beoordelings- en beslissings-vermogen. In achterstandswijken is in het algemeen meer sprake van gemeenschapszin, die een goede mogelijkheid biedt de sociale norm positief te beïnvloeden.

Gezondheidsverschillen hebben volgens de literatuur te maken met de sociaal-economische positie van mensen, met hun gezondheidscultuur, hun huisvestingssituatie, hun opleidingsniveau en met het wel of niet hebben van werk. Deze verschillende factoren

---

beïnvloeden elkaar, en door de ingewikkelde samenhang is het moeilijk wetenschappelijk te bewijzen welke invloedsfactoren het meest van belang zijn.

In de buurtmonitor van 2007 heeft men getracht indicatoren, naast in objectieve termen, ook in subjectieve termen in kaart te krijgen. Zoals hier: hoe de hoofden van huishoudens over hun eigen gezondheid oordelen (en ook welke indruk zij hebben over de gezondheid van hun huisgenoten).

Binnen de zone St. Willibrordus zijn er, uitgezonderd een post voor controle van baby's en peuters (Sentro Salu Hubenil) geen medische instellingen. Men moet voor de eerstelijnsgezondheidszorg naar Tera Kora, Soto of Barber. En natuurlijk ook naar de stadsperiferie, vanaf de zones Groot Piscadera en Santa Maria naar Otrobanda toe, zeker voor wat betreft de meer gespecialiseerde zorg.

De bewoners maken zich zorgen voor wat betreft hun gezondheidsvoorziening. Vooral 's avonds vindt men het problematisch om de donkere en verlaten weg naar Tera Korá af te rijden.

Er zijn voorts klachten over de algemene gezondheidstoestand van de dorpsbewoners en dit heeft vooral te maken met de lage sociaal-economische situatie van vele gezinnen en het gebrek aan informatie en algemene ontwikkeling. Men eet te vet en haast geen groenten. De gezondheidsproblemen hebben dan ook vaak te maken met overgewicht, hoog cholesterolgehalte, hoge bloeddruk en hoge suikergehalte in het bloed. De vraag naar PP-kaarten bij de Kas di Bario post is de meest voorkomende.

DOKTERSTUIN

'Dokterstuin' omvat de volgende wijken, die tussen i Westpunt Grote Berg liggen: Barber, Christoffel, Flip, Lagun, Soto, **St. Willibrordus**, Lelienberg, Meiberg, Pannekoek, Tera Cora, Tera Pretu, Wacao, Westpunt

Naam	Adres	Telefoon
CUMMINS, H.	CENTRO MEDIKO BARBER	864-1658
JANGA, D.M.E.	SIBERIEE KAV 9	864-9099
LUCASIUS, V.O.	DOKTERSKAMER SOTO	864-1690
SOMMER, M.K.F.	KAYA POPO ROYER 8o	864-3336
SPONG, R.	SIBERIEE 10-11	864-8700
TWEED, R.W.E.	TERA CORA	864-8079
CENTRO MEDIKO	BARBER	864-1605

Op Tera Korá en Barber zijn er tevens voorzieningen voor fysiotherapie, ...

Voor **Apotheken** moet men naar Barber of Santa Maria, Groot Piscadera of De Savaan.

---

7. Sociale kaart van de wijk

In dit hoofdstuk wordt nagegaan welke voorzieningen er in de zone St. Willibrordus aanwezig zijn waar de wijkbewoners gebruik van kunnen maken.

Voor bijna alle voorzieningen is St. Willibrordus afhankelijk van relatief veraf gelegen zones en wijken. Dit geldt zowel voor sociale, administratieve, medische en religieuze voorzieningen als ook voor commerciële aangelegenheden. Behalve een paar kleine winkeltjes zijn hier geen supermarkten te vinden en zeker ook geen warenhuizen en andere zaken zoals banken en kantoren. St. Willibrordus valt onder het rayon van de Kas di Bario te Duikterstuin.

7.1. Voorzieningen

Voor serviceverlening van de voormalige Dienst Werk en Inkomen (DWI), nu het Ministerie Sociale Ontwikkeling Arbeid en Welzijn voor valt de zone St Willibrordus onder het wijkkantoor Kas di Bario te Dokterstuin 43. Telefoonnummer 864-3301 en fax: 864-3304

De grote katholieke kerk vervult primair in de behoefte voor de zone zelf. De kerk wordt het meest intensief gebruikt bij begrafenissen en op bijzondere feestdagen.

Willibrordus heeft reeds lang een eigen buurtcentrum, welke gehuisvest is in het voormalig schoolgebouw naast de oude pastorie en zustershuis. Voor de overige voorzieningen zie o.m. 5.1. (sport), 5.5. schoolparticipatie) en 6.7. (gezondheid)

7.1. Faciliteiten

St Willibrordus is schaars toebedeeld voor wat betreft faciliteiten. Er zijn geen scholen en sportverenigingen. Het voetbalveld is in goede staat, compleet met kleedkamers. Maar bij gebrek aan leiding wordt het niet intensief gebruikt. Er dient hier meer aandacht aan besteed te worden door de diensten belast met community development en vorming in het algemeen.

---

8. Wijkontwikkeling

De respondenten zijn over het algemeen van mening dat er meer initiatieven moeten komen om het dorp te ontwikkelen. Er is wel wat verbeterd maar de meeste ontwikkelingen is te zien in het omliggende gebied.

Er is nu een lijndienst waardoor het dorp beter verbonden is met de rest van het eiland en vooral met de stad.

Het sportveld met accommodatie biedt een goede basis voor verdere sportontwikkeling, maar het dient opgepakt te worden.

Het zou goed zijn indien het dorp beter geïntegreerd wordt in de nieuwe, economisch belangrijke, projecten op Porto Marie en Rif Sint Marie en de strandfaciliteiten van Daaibooi. Maar dit dient niet alleen gestimuleerd maar moet ook ondersteund en begeleid worden.

8.2. Wensen en behoeften in de zone St. Willibrordus

Ook in de zone St. Willibrordus hebben de respondenten hun belangrijkste wensen te kennen gegeven en deze hebben betrekking op o.m. de navolgende zaken.

Een betere infrastructuur zoals een

- betere ontsluiting van het dorp naar Tera Kora.
- asfalteren van de onverharde of halfverharde wegen²⁰,
- de straatverlichting uitbreiden en
- beter openbaar transport waarbij de lijnbussen om het uur komen.
- Willibrordus opnemen in de routes van de kleine bussen
- een school voor Funderend Onderwijs en opvang van de schoolkinderen na school

Veel van de huidige problematiek heeft te maken met het

- gebrek aan werk voor jongeren maar ook de
- slechte educatieve en sociale voorbereiding hiervoor. Dit is weer grotendeels te wijten aan
- de gezinssituatie en het
- gebrek aan scholing en vorming van de ouders zelf.
- De afgelegen ligging t.o.v. economische bedrijvigheid en
- te weinig gerichte integratie van dorpsbewoners in de nieuwe projecten;
- maar ook scholing en bijscholing voor intrede in de arbeidssituatie en
- monitoring van de jongere in het arbeidsproces zijn hierbij noodzakelijke voor waarden.

Het dorp dient volgens een adequaat ordeningsplan verder ontwikkeld te worden.

Er moet ook gewerkt worden aan een grotere aanwezigheid van de politie in de wijk.

---

²⁰Veel wegen zijn vernield door de hevige regenval van okt-dec 2010

8.3. Profiel Zone St. Willibrordus

Profiel zone St. Willibrordus (oppervlakte 2352 ha)

	Curacao 1992	Curacao 2001	St. Willibr. 1992	St. Willibr. 2001
Bevolking	144097	130627	559	446
Sexratio	111	116	110	113
Jongeren % (0-14 jaar)	25.9	23.6	21	21
Personen 15-65 jaar	66	65.6	69	66
Ouderen %	8.1	10.8	10	13
Katholieken %	81.3	80.1	89	86
Onkerkelijk %	5.1	4.6	4.3	7.4
Papiamentstalige Huishoud %	83.3	80.8	92	85
Allochtonen %	12.5	15.8	5.7	12.3
Vertrekplannen %	onbekend	6.2	onbekend	6.1
Tiernermoeders %	7.0	7.3	5.0	7.7
Opleidingsniveau	23.1	38.3	14.3	32.5
Schoolparticip. 15-19 j. %	72.5	81.5	76.4	83.3
Schoolparticip. 0-3 j. %	35.2	42.4	40.0	54.5
13t/m15 j. op basisschool %	26.2	19.2	onbekend	onbekend
Drop out % (jeugd)	45.3	45.2	37.7	onbekend
Analfabeten %	3.9	3.6	3.5	1.5
Schoolbussers %	11.4	12.4	36.4	50.6
Gem. inkomen werkende	2273 (*)	2646	1762 (*)	2454
Gem. huishoudinkomen	3451 (*)	3701	2800(*)	3518
Werkloos %	16.9	15.8	18.2	15.2
Jeugdwerkloosheid %	32.7	33.7	27.3	onbekend
Langdurig werkloos %	onbekend	49.1	onbekend	33.3
Economische afhankelijkheid	179	182	165	167

(*) Geïnfleerde inkomen werkende 1992 (inflatie '92-2001 = 24.6%)

Profiel zone St. Willibrordus (oppervlakte 2352 ha)

	Curaçao 1992	Curaçao 2001	St. Willibr. 1992	St. Willibr. 2001
% tijdelijke baan	26.3	20.7	32.1	23.8
Tijdelijke baan - vaste baan ratio	35.8	26.2	47.2	31.1
% werkgevers	7.7	9.2	6.2	7.8
% losse jobs	10.3	7.4	11.4	10.2
% onderstandtrekkers	6.3	8.2	7.7	7.2
% met bus naar werk	16.8	15.4	20.4	13.8
Groei/afname met bus naar werk	-	-1.4	-	-6.6
Aantal bewoonde woningen /km ²	43161	onbekend	10	onbekend
Gemiddelde woonbezetting	3.5	3.0	3.3	2.8
Oppervlakte woning	125.9	-	131.5	-
Leegstand per 100 bewoonbare	8	-	17	-
% slechte woningen	8.3	5.4	15.8	7.0
Aantal huur per 100 eigendomswoning	44	44	15	11
Gemiddelde huurprijs	364	475	onbekend	onbekend
Huishoudinkomen huurders huurwoningen	-	3001.3	-	3617.4
Aanwezigheid score basisvoorzieningen	5.8	5.8	5.5	5.7
Aanwezigheid score luxe voorzieningen	-	6.0	-	5.3
% autobezit per 100 HH	102	101	90	96
% vrouwelijke hoofd HH	34.7	39.6	37.4	36.3
% meergezins HH	9.6	8.0	6.4	10.2
% éénouder met kinderen < 18 jaar	10.5	7.8	onbekend	onbekend
% eenpersoonshuishoudens	15.7	20.7	21.6	26.8

Belangrijke resultaten uit buurtonderzoek zone Sint Willibrordus

- een kleine en in aantal zelfs afnemende dorpsgemeenschap
- sterk traditioneel, weinig 'alloctonen' in het dorp en overwegend katholiek
- relatief veel ouderen
- een inkomensniveau lager dan het landelijk gemiddelde
- weinig bedrijfsactiviteit ter plaatse en
- economische mogelijkheden worden vooralsnog te weinig benut
- veel huizen van het oudere type
- bijna geen verharde wegen binnen het dorp zelf
- slecht ontsloten
- noodzaak voor beter openbaar vervoer
- een groot onderscheid tussen dorpsbewoners en 'nieuwkomers' voor wat betreft sociaal economisch niveau.

Gebruikte literatuur en bronvermelding

- Centraal Bureau voor de Statistiek, Censusatlas 1992, Curaçao Nederlandse Antillen
- Centraal Bureau voor de Statistiek, Censusatlas 2001, Curaçao, Nederlandse Antillen
- Statistische gegevens leefsituatie buurten, Census 2001, Centraal Bureau voor de Statistiek Nederlandse Antillen
- Centraal Bureau voor de Statistiek, Leefsituatie in enkele achterstandsbuurten van Curaçao; historische achtergronden en statistische feiten
- Ursula/ Wallé Sociaal Kennis Centrum Buurtmonitor 2007
- Centraal Bureau voor de Statistiek Huishoudens in de Nederlandse Antillen
- Weeber, Witteveen e.a Urgentieplan Buurten
- Pobresa ban atake, Reda Sosial, 199
- Werbata kaart, 1911
- Topografische kaart, 1962. Dienst Kadaster
- Historia di Korsou Katoliko; un rekuento di P. Hein Nooijen, 2008, A'dam
- Wijkontwikkeling op Curacao, L.Janga. uit ; Rene Romer als inspirator, Universiteit van de Nederlandse Antillen, 2003.
- Een eeuw Architectuur op Curacao, Ronald Gill, 2000
- Geschiedenis Sint Willibrorduskerk Curacao N.A., Els Langenfeld

Dankwoord aan

- Gera Rodriguez
- Jealaine Alexander-Wawoe
- Boy Castablanc
- Rita Maria
- Mundu Aniceto
- François van der Hoeven
- Brede Kristensen
- Lionel Janga
- Alvin Nicatia

Colofon

Buurtprofiel Willibrordus

Teksten:

Community Curaçao

In opdracht van:

Ministerie SOAW

Foto's:

Community Curaçao

Grafische vormgeving:

Ariadne Faries

Print/Distributie:

Ministerie SOAW

Informatie:

Ministerie SOAW

Sector Familie en Jeugd

Apna gebouw 5e verdieping

Tel: 466 93 43

MINISTERIE VAN
**SOCIALE ONTWIKKELING, ARBEID
EN WELZIJN**